

Araştırma Makalesi | Research Article

Geçmişten Günümüze TRT Dizi Filmlerinin Yayın Hayatına Yansıması ve 2020-2022 Arası Örnekler

From Past to the Present Reflection of TRT TV Series on Broadcasting Life and Examples Between 2020-2022

M. Sami OKUMUŞ (Asst. Prof. Dr.)
Marmara University Faculty of Communication
İstanbul/Türkiye
sami.okumus@marmara.edu.tr

Başvuru Tarihi | Date Received: 11.10.2022
Yayına Kabul Tarihi | Date Accepted: 04.12.2022
Yayınlanma Tarihi | Date Published: 30.01.2023

Okumus, M. S. (2023). Geçmişten Günümüze TRT Dizi Filmlerinin Yayın Hayatına Yansıması ve 2020-2022 Arası Örnekler. *Erciyes İletişim Dergisi*, 10(1), 417-432 <https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.1187623>

Öz

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de kamu yayıncılığı faaliyetlerini yürüten Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu’nun (TRT) 2020-2022 arasında yayınladığı televizyon dizilerini ayrıntılı biçimde ele almaktır. Bu bağlamda 2020-2022 arasında TRT’de yayınlanan dizi filmlerin belirlenmesi ve önceki yıllarda yayınlanan dizi projelerinin türleriyle alakalı mevcut benzerliklerin ve farklılıkların ortaya koyulması planlanmaktadır. Bu yazı, TRT’de son iki yılda yayınlanan dizi isimlerinin ve tüm detaylarının yer alacağı bilgi tablosu sayesinde projelerin kronolojik sırayla incelenmesini ve değerlendirilmesini sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Yayınlanan dizilerin sayıları, türleri, bölüm sayıları, süreleri, ilk ve son yayın tarihleri ve hangi sezonda yayımlandıkları bilgileri de söz konusu tabloda yer almaktadır. Çalışma kapsamında TRT’de 2020’de dokuz, 2021’de sekiz TV dizisinin yayımlandığı belirlenmiş, bu dizi sayılarına ek olarak, önceki çalışmalardan elde edilen bilgiler ışığında 2010 yılı itibariyle TRT’de yayınlanan dizi film türleriyle ilgili karşılaştırmalar da yapılmıştır. Bu sonuçlara göre 2010-2022 yılları arasında TRT’de toplam doksan dizi film yayınlanmış; bunların elli tanesi “aile” türünde, yirmi üç tanesi de “tarih” türünde olduğu saptanmıştır. Yine veriler ışığında TRT’de aile ve tarih konularını merkeze alan dizi film yapımlarının, tüm dizi film yayınlarına referansla toplamda %81 oranında ekranda yer aldığı tespit edilmiştir. Kamu yayıncısı misyonuyla yayınlarını sürdüren TRT’nin, geçmişten günümüze izlediği yol ve politikalar ile değişen idari yapıları hakkında da kapsamlı bilgilere yer verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: TRT, TRT Tarihi, Diziler, Tarih Dizileri, Televizyon Yayıncılığı.

Abstract

This study aims to discuss in detail the television series broadcast between 2020-2022 by the Turkish Radio-Television Corporation (TRT), which carries out public broadcasting activities in Türkiye. In this context, it is planned to determine the TV series broadcast on TRT between 2020-2022 and to reveal the existing similarities and differences related to the types of TV series projects promoted in previous years. This article has been prepared to ensure that the projects are examined and evaluated in chronological order; thanks to the information table that will include the names of the TV series and all their details, which have been broadcast on TRT in the last two years. The numbers, types, number of episodes, duration, first and last broadcast dates, and the season they were broadcast are also included in the table. The study also includes extensive information about the path and policies followed from the past to the present and the changing administrative structures of TRT, which continues its broadcasts as an official state channel with the mission of a public broadcaster.

Keywords: TRT, History of TRT, TV Series, Historical TV Series, Television Broadcasting.

Giriş

Televizyon, modern toplumların günlük sosyal yaşam tarzları içinde kritik bir öneme ve karaktere sahiptir. İcadından bu yana, sosyal, kültürel ve siyasi yaşam üzerinde toplumun tüm katmanlarıyla etkileşim halindedir. Bu doğrultuda, dizilerde ele alınan konular (senaryolar), teknik olanaklar, hükümetlerin, yönetmenlerin ve yapımcıların tercihleri üzerine düşünme yoluyla değerlendirilmesi iletişim ve televizyon yayın çalışmaları alanında büyük önem taşımaktadır (Okumuş, 2020a, s. 38). Bu çerçevede bu çalışma, 11 Mayıs 2022’de gerçekleştirilen; 4. Uluslararası Multidisipliner Sosyal Bilimler Kongresi’nde (ICMUSS, Ankara) sunduğumuz; “Reflections of TRT TV Series on Television Between 2020-2022” başlıklı bildirinin üzerinde çalışılarak, geliştirilmiş bir versiyonunu içermektedir.

Hemen hemen her mekânda mevcut olmasının yanı sıra diğer iletişim kanallarından daha fazla tercih edilir ya da erişilebilir olması sebebiyle televizyonun, toplumsal hayat düzeni içinde bireylerin hangi konuda neyi ne kadar bilip, öğrenmesi gerektiği hususunda da belirleyici önemli bir kitle iletişim aracıdır. Televizyon doğası gereği, bireylere sunduğu görsel ve işitsel mesajlarla, diğer kitle iletişim araçlarından daha farklı ve gerçekçi bir konuma sahiptir. Şimdiki zaman çerçevesi içinde sunduğu olayların ve ideolojilerin etkilerini izleyicilere direkt olarak yansıtır (Kazaz & Çoban, 2013, ss. 191-192).

Türkiye’de televizyon dizilerinin yapılmaya başlandığı (1974 senesi itibariyle) dönemden bu yana televizyon sektöründeki teknik değişimler ve gelişmeler, televizyon-seyirci ilişkisi, tarihsel, toplumsal ve politik değişimlerin izi, diziler üzerinden toplumun hangi mesajlar ya da değerler üzerinden bilgilendirilmeye ve bilinçlendirilmeye çalışıldığı, bunları yaparken hangi kavramsal ya da toplumsal değerlerin ele alındığını görmek, varılmak istenen ya da evrilmesini istenen noktanın ne derece sağlıklı olup olmadığının görülebilmesi açısından da televizyon dizileri dikkat çekici bir noktada yer almaktadır (Okumuş, 2020a, s. 38).

Televizyon dizileri; anlatısı, ışık, ses ve kamera açısı gibi tekniklerin bir arada kullanılarak, izleyicinin gerçek hayattan alınan kurgularla inşa edilen yapımlarda üzüntü, mutluluk, korku ve heyecan gibi birçok dürtüyü aynı anda yaşayarak haz ve eğlence duygusunu tadabilmesi üzerine inşa edilmektedir (Yazıcı, 2014, s. 35). Bu yapıya ek olarak diziler ve filmler; yalnızca hikâyeye değil, aynı zamanda bir anlamı da beraberinde üretmektedirler. Bu sebeple üretilen bu anlam iki şekilde okunabilir. Birincisi, üretilen anlamın bilinçli olarak ele alınması, ikincisi ise; bilinçli olarak amaçlanmayan, filmin içinde cereyan eden olaylardan oluşturulan dünyadan ileri gelmektedir. Film yapımcılarının ya da yönetmenlerin, bilinçli olarak film ve dizilere ekleme niyetinde olmadıkları halde projelere “sızan” noktalar. Bu minvalde, filmler ve diziler her ne kadar kurgusal olsa da, gerçeklikten bir kaçış söz konusu değildir zira hayaller bile gerçektir. Bu çerçeve üzerinden bakıldığında; tarihsel, toplumsal, ideolojik, ekonomik ve cinsiyet ilişkileri bağlamındaki başlıklar tarafından biçimlendirilmektedir (Ryan ve Lenos’tan akt. Şen, 2021, s. 165).

Bu bilgiler üzerinden meseleye bakıldığında, ele alınan film ya da dizi çalışmalarının altyapısının kurgusal zeminden daha çok gerçeklik ile doğrudan bir bağ kurulduğu söylenebilir zira izleyici tarafından sorgusuz ve sualsiz mutlak bir gerçek olarak özümleme oranının televizyon dizilerinde yüksek olduğu verilen referanslar üzerinden anlaşılmaktadır (Okumuş, 2021b, s. 27).

Televizyon, doğası gereği popüler olan egemen kültürel ideolojileri yansıtmaya (*ekme*) eğilimindedir. İzleyiciler de bu semboller ve imgelerle dolu dünyada, genellikle günde birçok kez tekrarlanan yayınlarla karşı karşıya kalmaktan kaçınmazlar (Gerbner, 2014, s. 285). Bu bakış açısıyla iktidarlar, medya araçlarının yardımıyla kendi amaçları uğrunda ve belirli bir hegemonya çerçevesinde uzun vadede bireylere istediği bilgiyi ekmekte (*cultivate*) ve planlanan belirli amaçlar uğrunda da bir propaganda gücü olarak kullanmaktadır. Televizyon dizilerinde de bu amaç açıkça yürütülmektedir (Okumuş, 2021a, s. 43).

Devletler, kurdukları hegemonya düzeni içinde medya organları tarafından verdikleri ürünler ile istenilen kitle üzerinde ortak bir kamuoyu oluşturmayı da hedeflemektedirler (akt. Okumuş, 2021a, s. 42). İdeolojik ve politik iktidarların (devlet, kanal yöneticileri, yapımcılar ve yönetmenler vs.) etkisi yoluyla belirlenen televizyon ürünlerinin, uzun bir süre kamuoyunun ilgisini çekebileceği ve buna bağlı olarak hegemonya ve ekme kuramı (*cultivation*) bağlamında kamuoyunun belirli bir sürede yeniden şekillendirilebileceği bir gerçektir (Okumuş, 2021a, ss. 43, 198). Bu vesileyle televizyon da sinema gibi propaganda amaçlı değerlendirilebilecek ideolojik bir araç olarak ele alınmalı ve bu unsurlar etrafında incelenmelidir (Okumuş, 2016, s. 1). Ayrıca televizyonun, ana beslenme noktalarının toplumsal, kültürel, ideolojik ve politik bakış açıları içinde dönemler arasında geçirdiği dönüşümler göz ardı edilmemelidir (Satici, 2013, s. 128). Bu ve benzeri düşüncelerle ele alınan dizi film yapımları da bu bağlamlar çerçevesinde değerlendirilmelidir.

Kamusal yayıncılık; toplumun her dilden, her sınıftan ve her ırktan izleyicisinin ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran, hazırladığı ve sunduğu içeriklerle tüm vatandaşlarına hitap eden, toplumsal ve sosyal problemlere odaklı, kâr amacı gütmeyen yayıncılık anlayışıdır (akt. Günalp, 2007, ss. 23-24). Bu hizmeti yaparken amaçlanan üç temel unsur da halkı eğitmek, bilgilendirmek ve eğlendirmektir (Onarıç, 2015, s. 35).

Kamusal yayıncılık hizmeti, her ülkenin kendi sistemi içinde istekleri ve ihtiyaçları üzerinden şekillendiğinden, yayın yapan kurum ve kuruluşların çalışmaları da kendine özgü bir biçimde ihtiyaçlara cevap verecek ölçüde kurulmaktadır (Ersin, 2007, s. 26). Aslıolan kamu hizmeti yayıncılığı, sadece ulusal kültür çalışmaları için değil, demokratik ve siyasi bir hayat için de merkezi bir konumda yer almaktadır (Morley vd., 2011, s. 40).

Kamusal yayın hizmeti vermek amacıyla 1964 yılında “özerk” bir kurum olarak kurulmuş ve yapılanmış olan TRT, kuruluşunun sekizinci yılına tekabül eden 1972’de “özerklik” yerine “tarafsızlık” ilkesi ile yayınlarına devam etmiş, kurum 1961 Anayasası’nın 121. maddesinin değiştirilmesinin ardından, 359 sayılı kanunda 2954 sayılı kanunla yapılan değişiklik ile yapılanmasında önemli bir değişikliğe gidilmiştir.¹ Geline bu durum, kamu hizmeti yayıncısı olan TRT’nin, her dönem siyasi iktidarlar ile arasındaki durum öncelikli olarak TRT genel müdürlerinin değiştirilmesi ile başlamış, bunun mümkün olmadığı durumlarda ise TRT yasasının değiştirilmesi şeklinde devam etmiştir (akt. Duman, 2018, s. 80).

Kamusal yayıncılık çalışmaları kapsamında bu yıl itibariyle 58. kuruluş yılını kutlayan (Ünsal, 2022, s. 11) ve ülkemizin resmi devlet yayın kurumu olan TRT’nin, geçmişten günümüze yol aldığı tarihi serüven içinde yaptığı hizmetler ve yayınladığı dizi filmler üzerinden ilerleyecek çalışmanın detayları aşağıda yer alan başlıklar üzerinden araştırmacıların bilgisine sunulmaktadır.

TRT Kurumunun Yayın Hayatına Başlaması ve Günümüze Uzanan Süreç

1964 yılında kurulan ve temel altyapısı oluşturulmaya başlanan Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu'nda (TRT) ilk dizi film yayıncılığı, kurumun üçüncü genel müdürü olan İsmail Cem İpekçi zamanında başlamış, sonraki senelerde dönemin siyasi, teknolojik ve mali durumlarına göre artan ve azalan düzeylerde yatırım ve çalışmalarla devam ettirilmiştir.

2 Ocak 1964 tarihli ve 11596 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 359 sayılı TRT Yasasına göre² hizmetlerini "özerk" bir yapıda yürüten kurum, 22 Eylül 1971 tarihli ve 13964 sayılı Resmi Gazete'de yer alan 121. madde değiştirilerek³ bu tarihe kadar geçen zaman zarfında TRT; "özerk"⁴ ve bu tarihten sonra da "tarafsız"⁵ yayıncılık anlayışı ile çalışmalarına ve yayınlarına devam etmiştir (Canoruç, 2009, s. 294; akt. Okumuş, 2021a, s. 48).

31 Mayıs 1968'de haftanın üç günü, üçer saatlik deneme yayınlarıyla yayın hayatına başlayan TRT; 2021 yılı itibariyle tüm dünyaya on yedi farklı uydudan, dört bin üç yüz elli dokuz karasal vericiden ve diğer medya platformları vasıtasıyla, on yedi televizyon kanalı, on yedi radyo kanalının yanı sıra dört basılı dergisi ile kırk bir dilde izleyicilere ulaşmaktadır (Ünsal, 2021, ss. 24-27).

1964 ile 2020 yılları arasında TRT'de on yedi tane genel müdür hizmet vermiş olsa da ilk dizi çalışmalarının başladığı 1974 senesi esas alındığında (İsmail Cem İpekçi dönemi), 2020 yılına kadar kırk altı senelik zaman zarfı içinde de dizi film çalışmalarını gerçekleştiren on beş tane genel müdürün⁶ hizmet ettiği görülmektedir (Okumuş, 2020a, s. 40).

Belirtildiği üzere 1974 senesi itibariyle TRT'de yayınlanmaya başlanan dizi filmler, o günden bu yana değişen ve gelişen teknolojiler, seyirci ve televizyon ilişkisi, toplumsal ve politik değişimlerin yansıyan etkileri ile birlikte yayınlanan dizi filmler üzerinden topluma hangi bilgilerin ya da kodların ekildiği (*cultivate*), tüm bunlar yaşanırken hangi toplumsal değerlerin ya da kavramsal meselelerin ele alındığını görebilmek açısından önemli bir noktada yer almaktadır (Okumuş, 2020a, s. 38).

Günümüz medya sektöründe önemli bir yere sahip olan TRT ve televizyon dizileri, artan teknolojik gelişmeler sayesinde Türkiye özelinde son on yılda hızla önemli bir görsel yayın enstrümanı haline geldiği görülmektedir. Teknik gelişmelerin yanı sıra izleyicilerin talepleri doğrultusunda da dizi filmler güçlü platformlar olarak ulusal ve uluslararası düzeyde görünür bir biçimde ortaya çıkmaktadır (Okumuş, 2020b, s. 52).

Türk dizilerinin dünya çapındaki başarısı; ülkemiz ile diğer ülkeler arasında ekonomik, kültürel ve sosyolojik etkilere de neden olmaktadır. Kültür emperyalizmi bağlamında değerlendirildiğinde ise günümüzde Türk dizileri, dünyanın yüz kırk iki ülkesine ulaştığı ve ihracat rakamlarına göre 2016 yılı itibariyle ABD'den sonra dünyanın en çok ihracat yapan ikinci ülkesi konumuna geldiği bilinmektedir (Okumuş, 2020b, s. 54).

Önceki yapılan çalışmalar neticesinde 1974-2020 yılları arasında TRT'de toplamda 426 dizi film projesinin yer aldığı bilgisine ulaşılmaktadır. TRT'de yapılan ilk tarih dizisinin 1981 yılında yayınlandığı, 1981-2017 yılları arasında geçen 36 senede toplamda 42 tarih dizisinin (yayınlanan genel dizi sayısına oranı %9,8) yayınlandığı bilinmektedir. 1981-1999 yılları arasındaki 18 senede ise 19 tarih dizisi ekrana getirilmiştir. 2003-2017 yılları arasındaki 14 senede toplam 23 tarih dizisi yayınlanmış, bu projelerin ilk 7 tanesi hariç diğer 16 dizi projesi; 2012 yılı itibariyle (senede ortalama 2 tarih dizisi olarak) ekranda yer almıştır (Okumuş, 2021a, ss. 170, 205).

14 Temmuz 2021 tarihli, 348 karar sayısı ile T.C. Cumhurbaşkanlığı tarafından, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu'nun (TRT) yönetim şeklinin değişikliği ve yönetim kurulu kararları ile kurum yapısında uzun zaman sonra önemli bir değişikliğe gidilmiştir.⁷ Alınan bu kararlar, TRT Yönetim Kurulu Başkanlığı ve TRT Genel Müdürlüğü birbirinden ayrılmış, görev süresi sona eren TRT Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürü İbrahim Eren'in yerine Genel Müdürlüğe Mehmet Zahid Sobacı, Yönetim Kurulu Başkanlığına ise Ahmet Albayrak atanmıştır (14 Temmuz 2021 Tarihli ve 348 Sayılı Resmi Gazete⁸; TRT'de yönetim değişti, 2021).

2020 ve 2021 Yılları Arasında Yayınlanan TRT Dizileri

TRT'nin on yedinci genel müdürü olarak 10 Temmuz 2017-14 Temmuz 2021 tarihleri arasında hizmet veren İbrahim Eren zamanına denk gelen (2021 yılı sonuna kadar Temmuz ve Kasım aylarında yayınlanan dört dizi film projesi de ek olarak⁹) 2020-2022 yılları arasında ele alınan ve yayınlanan dizilerin isim ve diğer bilgilerinin detaylarına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir.

Tablo 1. 2020-2022 Yılları Arasında TRT'de Yayınlanan Dizi Filmler

Yapım Sayısı	Yapım İsmi ve Yılı	Tür	Sezon	İlk Bölüm Yayın Tarihi	Son Bölüm Yayın Tarihi	Bölüm Sayısı	Süre Dakika
	2021						
1	Alparslan: Büyük Selçuklu ¹⁰	Dram-Tarih	1. Sezon	8 Kasım 2021	Devam Ediyor	26	195'
2	Barbaroslar: Akdeniz'in Kılıcı ¹¹	Dram-Tarih	1. Sezon	16 Eylül 2021	Devam Ediyor	32	110'
3	Dünya Hali ¹²	Komedi-Dram	1. Sezon	28 Temmuz 2021	15 Aralık 2021	20	53'
4	Mavera: Hâce Ahmet Yesevi ¹³	Tarih-Maneviyat	1. Sezon	13 Nisan 2021	7 Mayıs 2021	26	135'
5	Bir Zamanlar Kıbrıs (Kıbrıs: Zafere Doğru) ¹⁴	Dönem-Tarih	1. Sezon	1 Nisan 2021	4 Şubat 2022	24	125'
6	Teşkilat ¹⁵	Aksiyon-Polisiye	1. Sezon	7 Mart 2021	Devam Ediyor	48	125'
7	Seksenler ¹⁶	Komedi-Aile	10. Sezon	24 Ocak 2021	10 Haziran 2022	654	85'
8	Tozkoparan İskender ¹⁷	Komedi-Çocuk	2. Sezon	2 Ocak 2021	Devam Ediyor	46	70'
	2020						
1	Acemi Anneler ¹⁸	Komedi-Aile	1. Sezon	19 Ekim 2020	11 Haziran 2021	165	60'
2	Gönül Dağı ¹⁹	Dram-Aile-Romantik	2. Sezon	17 Ekim 2020	Devam Ediyor	65	180'
3	Uyanış: Büyük Selçuklu ²⁰	Dram-Tarih	1. Sezon	28 Eylül 2020	31 Mayıs 2021	31	185'
4	Masumlar Apartmanı ²¹	Psikoloji-Dram-Aile	2. Sezon	15 Eylül 2020	24 Mayıs 2022	71	135'
5	Türkan Hanım'ın Konağı ²²	Dram-Aile	1. Sezon	14 Eylül 2020	11 Haziran 2021	193	80'
6	Tövbeler Olsun ²³	Komedi-Aile	1. Sezon	9 Ağustos 2020	25 Mart 2021	32	143'
7	Kuşlarla Yolculuk ²⁴	Dram-Din-Dönem	1. Sezon	2 Mayıs 2020	23 Mayıs 2020	30	25'

Yapım Sayısı	Yapım İsmi ve Yılı	Tür	Sezon	İlk Bölüm Yayın Tarihi	Son Bölüm Yayın Tarihi	Bölüm Sayısı	Süre Dakika
8	Ya İstiklal Ya Ölüm ²⁵	Dram-Tarih	1. Sezon	16 Mart 2020	23 Nisan 2020	12	70'
9	Tutunamayanlar ²⁶	Komedi-Aile	1. Sezon	7 Ocak 2020	2 Haziran 2020	19	80'

Kaynak: <https://www.trt1.com.tr/tv/diziler> & TRT Vizyon Dergisi 2020-2021 Sayıları (30.12.2021).

Bu tablodan elde edilen bilgilere göre, Mart ayında gösterilmeye başlanan dizi filmlere ek olarak Ekim ayı itibariyle yayınlanan son iki dizi film ile birlikte 2020 yılında TRT'de toplamda dokuz dizi film ekrana getirilmiştir. 2020 yılında yayınlanan dokuz diziden iki tanesi tarih dizisi, altı tanesi aile dizisi (komedi, dram ya da romantik), biri de ramazan ayına özel yayınlanan dini içerikli bir dönem dizisidir.

2021 yılı verilerine bakıldığında, Ocak ayında yayınlanan iki dizi film ile başlayan gösterimler, Mart, Nisan, Temmuz ve Eylül aylarında yayınlanan diğer dizi filmler ile toplamda sekiz farklı projenin ekranda yer aldığı bilgisine ulaşılmaktadır. 2021 yılında yayınlanan dizilerin içeriklerine bakıldığında ise; dört tarih (biri ramazan ayına özel yayınlanan dini içerikli dönem dizisi), biri çocuk, ikisi aile ve biri de aksiyon polisiye dizisi olduğu görülmektedir.

2020 ve 2022 yılları arasında yer alan yapımların sene bazında proje sayılarında belirli bir artış ya da düşüş yaşanmamasının sebebi ise, ekranda yer alan yapımların izleyiciler tarafından atfedilen yüksek beğenilere (reytinglere) göre devam eden yapımlar olması nedeniyle harici bir projenin ele alınmaması olarak okunabilir.

2010 ve 2022 Yılları Arasında Yayınlanan TRT Dizilerinde Türlerin Dağılımı

TRT çerçevesinde daha önce ele alınan dizi film çalışmaları kapsamında, 2010-2020 yılları arasında TRT'de yayınlanan dizilerin türleri ile alakalı bilgilere de ulaşılmaktadır (Okumuş, 2021a, s. 170). Bu çalışmaya ek olarak yapılan bu güncel araştırma ile 2020-2022 yılları arasında yayınlanan dizi filmlerin türleri ile alakalı güncel bilgiler de ortaya çıkarılarak, bu yıllar arasında TRT'de gösterilen projelerin, genel dizi film yayıncılığına oranla hangi türe ne kadar yer verildiği bilgisine de bu vesileyle ulaşılmaktadır. Aşağıdaki tabloda bu bilgilerin detayları yer almaktadır.

Tablo 2. 2010-2022 Yılları Arasında TRT'de Yayınlanan Dizi Filmlerin Türlerine Göre Sayıları ve Yüzdeleri

Türler	Sayı	Yüzde (%)
Tarih (Dönem)	23	% 25,55
Aile	50	% 55,55
Aksiyon	4	% 4,44
Çocuk	2	% 2,22
Dram (Duygusal, Romantik vs.)	9	% 10
Komedi	2	% 2,22
Toplam	90	100

Kaynak: (2010-2020 Arası Diziler için) (Okumuş, 2021a, ss. 170-172)

Tabloda yer alan bilgilere göre; 2010-2022 yılları arasında yayınlanan toplam 90 farklı dizi film çalışmasının 50 tanesinin "aile" dizisi olduğu, bu rakamın da 2010-2022 yılları arası toplam dizi film yayıncılığına oranla %55,55'e tekabül ettiği görülmektedir.

İkinci sırada, 23 farklı dizi film projesi ile “tarih” (ve dönem) dizileri yer almaktadır. Bu projelerin sayısı da genel dizi film yayıncılığına oranla %25,55’e denk geldiği görülmektedir.

Üçüncü sırada “dram” türü yer almaktadır. Bu türe göre 12 yıl içinde toplamda 9 farklı dizi film projesinin ele alındığı, bu sayının da toplam dizi film yayıncılığına oranla dram dizilerinin %10’a tekabül ettiği bilgisine ulaştırmaktadır.

Dördüncü sırada “aksiyon” türünde ele alınan 4 dizi film proje bilgisi yer almaktadır. Bu sayı da genel dizi film yayıncılığına oranla %4,4’e tekabül etmektedir.

Beş ve altıncı sırada %2,2 oranıyla her iki türde de 2’şer adet dizi film projesi ile birlikte “çocuk” ve “komedi” türünde ele alınan yapımlar bulunmaktadır.

Sonuç

1974 yılı itibariyle dizi film yayınlarına başlayan TRT, geçmişten günümüze modernliğin üretildiği ve bunun da bir araç olarak korunduğu bir kurum olarak hizmet verdiği görülmektedir zira televizyon bir meta olarak bu manada şüphesiz bir kamusal alan ortaya çıkarmaktadır.

Siyasi iktidarların, “ideolojik aygıtlar” yoluyla bir hegemonya başlığı altında özellikle televizyon dizileri ile bireyler ve toplum geneli üzerinde hâkim bir düşünce yapısının oluşturulmaya çalışıldığı yapılan projeler özelinde zihinlerde belirli fikirler oluşturmaktadır.

Bu çalışmalarda aktarılan bilgilere ek olarak, 2002-2022 yılları arasında iktidar partisi olarak göreve devam eden Ak Parti hükümetleri dönemlerinde, halkı bilinçlendirmeye yönelik çalışmaların özellikle TRT’de aile ve tarih dizileri üzerinden yapıldığı, hem projelerin sayıları hem de içerikleri bakımından açıkça anlaşılmaktadır. Ak Parti iktidarlarının, özellikle tarih dizileri üzerinden bunu bir araç olarak keşfetmesi ile birlikte, 2012 yılından itibaren (2012 yılı öncesine nazaran ciddi bir artış yaşandığı) bu projelerin günden güne artarak 2020 yılına kadar on altı farklı projeye ulaştığı görülmektedir. İlk örnekleri mini diziler şeklinde birkaç bölüm olarak ekranda yer alan tarih dizileridir (*En Uzun Yüzyıl*, *Çırağan Baskını* vs.). Bazıları ise uzun süre devam eden ve takip edilen projeler olarak karşımıza çıkmaktadır (*Diriliş ‘Ertuğrul’* ve *Payitaht ‘Abdülhamid’* vs.).

Belirlenen amaçlar çerçevesinde 1974-2020 yılları arasında TRT’de toplamda 426 dizi film projesi gösterildiği yapılan detaylı çalışmalar vesilesiyle bilinmektedir (Bkz. Okumuş, 2020a & Okumuş, 2021a, s. 170 ve s. 205). TRT’de yapılan ilk tarih dizisinin 1981 yılında yayınlandığı, 1981-2017 yılları arasında geçen 36 senede toplamda 42 tarih dizisi (yayınlanan genel dizi sayısına oranı %9,8) kanalda gösterilmiştir. 1981-1999 yılları arasındaki 18 senede ise 19 tarih dizisi ekrana getirilmiştir. 2003-2017 yılları arasındaki 14 senede toplam 23 tarih dizisi yayınlanmış, bu projelerin ilk 7 tanesi hariç diğer 16 dizi projesi; 2012 yılı itibariyle (senede ortalama 2 tarih dizisi olarak) ekranda yer almıştır.

2012 yılı itibariyle popülerliğini her sene arttıran tarih dizileri, 2020-2022 yılları arasında da TRT’nin yayın programında yerlerini aldığı, çalışmada verilen tablo üzerindeki detaylarla açıkça görülmektedir. Bu tabloya göre 2020 yılında TRT’de dokuz farklı dizi projesinin yayın programında yer aldığı görülmektedir. Bu yapımlardan ikisi, tarih dizisi projesidir. 2021 yılına bakıldığında ise TRT’de sekiz dizi filmin yayınlandığı, bu projelerden dört tanesinin de tarih dizisi türünde ekranda yer aldığı bilgisine ulaşılmaktadır.

Verilen bilgilerden net bir biçimde anlaşıldığı üzere, 2010 yılı itibariyle aile ve tarih dizileri özelinde TRT’de ele alınan çalışmaların dizi film yayıncılığı anlamında önemli bir yere sahip olduğu, yayınlanan proje sayılarına bakıldığında da bu projelerin/yapımların önemi ve konumu kolaylıkla farkedilmektedir.

Daha önce 2020 yılına kadar sayıları belirlenen dizi filmler ve özellikle tarih dizisi yapımlarının sayıları (Okumuş, 2021a, s. 170 ve s. 205) bu çalışma vesilesiyle TRT’de gösterilmeye başlandığı 1974 yılından 2022 yılına kadar uzanan kırk sekiz senelik zaman zarfında yayınlanan tüm diziler ve dolayısıyla 1981 yılı itibariyle “tarih” dizileri, 2010 yılı itibariyle de “aile” dizisi sayıları detaylarıyla ortaya koyulmuştur.

Bu sonuçlara göre, 2010-2022 yılları arasında geçen on iki senelik zaman zarfında “aile” dizi türünde TRT’de, 50 farklı dizi projesinin ele alındığı bilgisine ulaşılmaktadır. Bu rakamın da 2010-2022 yılları arası toplam dizi film yayıncılığına oranla %55,55’e tekabül ettiği görülmektedir.

Elde edilen tüm bilgilere göre; 1974-2022 yılları arasında TRT’de toplamda 443 dizi film yayınlanmıştır. Bu yapımlar arasında da 48 adet tarih (ve dönem) dizisi yayınlandığı sonucuna ulaşılmaktadır. Bu sayının, genel dizi film yayıncılığına oranla toplamda %10.8’e tekabül ettiği bilgisi de çalışmanın temel yapı taşı olarak literatüre katkı sağlamaktadır. 2010-2022 yılları arasındaki son 12 yılda tarih (ve dönem) dizisi bağlamında ele alınan 23 farklı yapımla sayı ile yayınlanan projelerin tüm dizi film yayın sayısına oranla %25.55’e denk geldiği de ayrıca görülmektedir.

Bu sayılardan ulaşılan genel bilgiye göre, son 12 yılda TRT’nin ele aldığı dizi film sayısı içinde (90 farklı proje), “aile” ve “tarih” dizisi bağlamında ele alınan 73 dizi film projesi ile toplamda %81 oranında aile ilişkileri ile toplumsal aile bağlarının ele alınış biçimleri üzerine gösterilen yapımlarla birlikte, tarihi konuları ve dönemleri merkeze alan yapımlar olarak iki ayrı ve ana başlık ekseninde çalışmaların şekillendirildiği görülmektedir. Bu projelerle, kültürel ve sosyolojik tarihimize de yapılan referanslarla izleyicileri/vatandaşları bu yönde “bilgilendirme ve bilinçlendirme” bağlamında projelerin ele alındığı bilgisi zihinlerde oluşmaktadır.

Aktarılan bilgilerden açıkça görüldüğü üzere, son yıllarda proje anlamında sayısı artarak devam eden aile ve tarih dizisi yayıncılığı ve yayıncılığı, izleyicilerden gelen talepler ve yapımcılar tarafından ele alınan kaliteli (senaryo, oyunculuk, sanat yönetimi, teknik imkânlar vs. bakımından) yapımlar sonucunda önümüzdeki yıllarda da TRT’nin yayın programında çokça yer alacağı, çalışmada paylaşılan veriler çerçevesinde öngörülmektedir.

Notlar

1 Alınan resmi kararlar ve kanun maddeleri için bkz. Ekler kısmı

2 “2 Ocak 1964 tarihli ve 11596 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 359 sayılı TRT Yasası’nın kuruluş maddesi şu şekilde yer almıştır “Madde 1: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu adıyla tüzel kişiliğe sahip ÖZERK bir kamu iktisadi teşebbüsü kurulmuştur. Kurumun remzi TRT’dir. Kurumun merkezi Ankara’dadır.” 29 Şubat 1972 tarihinde çıkartılan 1568 sayılı yasayla kuruluş maddesi şu şekilde değiştirilmiştir “Madde 1: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Adıyla TARAFSIZ bir kamu tüzel kişisi kurulmuştur. Kurumun kısa adı TRT’dir. Kurumun merkezi Ankara’dadır” (Serim, 2007, s. 63). Resmî bilgi için bkz. Ekler-Resim 1.

3 Resmî bilgi için bkz. Ekler-Resim 2. “20.09.1971 tarih ve 1488 sayılı Kanunla aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir: MADDE 121.- Radyo ve televizyon istasyonları, ancak Devlet eliyle kurulur ve idareleri tarafsız bir kamu tüzel kişiliği halinde kanunla düzenlenir. Kanun, yönetim ve denetimde ve yönetim organlarının kuruluşundan tarafsızlık ilkesini bozacak hükümler koyamaz. Her türlü radyo ve televizyon yayımları, tarafsızlık esaslarına göre yapılır. Haber ve programların seçilmesinde,

işlenmesinde ve sunulmasında ve kültür ve eğitime yardımcılık görevinin yerine getirilmesinde Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünün, insan haklarına dayanan millî, demokratik, lâik ve sosyal Cumhuriyetin, millî güvenliğinin ve genel ahlâkın gereklerine uyulması, haberlerin doğruluğunun sağlanması esasları ile organların seçimi, yetki, görev ve sorumlulukları kanunla düzenlenir. Devlet tarafından kurulan veya Devletten malî yardım alan haber ajanslarının tarafsızlığı esastır” (1961 Anayasası, 2022, md. 121).

4 Resmî bilgi için bkz. Ekler-Resim 3.

5 “Bu yasal düzenleme ile TRT’den yayınlarını yalnızca tarafsızlık ilkesine uygun olarak yerine getirmesi istenmiştir. Bu yeni statü ile radyo ve televizyon yayıncılığında elde edilen kazanımlar önemli bir kayıp yaşamıştır. Düzenlemede özellikle genel müdürün görevine son verilmesi usulüne ilişkin değişiklikler ile kurumun özerk yapısı tamamen ortadan kaldırılmıştır” (Keskin, 2020, s. 10).

6 İsmail Cem İpekçi (15 Şubat 1974-30 Nisan 1975), Nevzat Yalçıntaş (17 Mayıs 1975-24 Kasım 1975), Şaban Karataş (19 Ocak 1976-Haziran 1977), İ. Cengiz Taşer (26 Nisan 1978-14 Aralık 1979), Doğan Kasaroğlu (13 Aralık 1979-23 Ocak 1981), Macit Akman (23 Ocak 1981-28 Mart 1984), Tunca Toskay (28 Mart 1984-21 Mart 1988), Cem Duna (27 Mart 1988-25 Nisan 1989), Kerim Aydın Erdem (7 Temmuz 1989-10 Temmuz 1993), Tayfun Akgüner (8 Temmuz 1993-9 Eylül 1996), Yücel Yener (17 Temmuz 1997-23 Mart 2003), Şenol Demiröz (13 Ocak 2004-1 Ağustos 2005), İbrahim Şahin (23 Kasım 2007-Eylül 2014), Şenol Göka (20 Ekim 2014-12 Mayıs 2017), İbrahim Eren (10 Temmuz 2017-14 Temmuz 2021). Detaylı bilgi için bkz. (Okumuş, 2021a, ss. 52-53).

7 TRT Yönetim Kurulunda görev yapan üye sayısı da bu kararname ile yediden, dokuza çıkarılmıştır. Atanan yeni isimlerle birlikte oluşturulan yeni yönetim kurulunda şu isimlere yer verilmiştir: Ahmet Albayrak (Yönetim Kurulu Başkanı), Mehmet Zahid Sobacı (Genel Müdür-Yönetim Kurulu Üyesi), Oğuz Göksu (Yönetim Kurulu Üyesi), Atakan Yılmaz (Yönetim Kurulu Üyesi), Mücahid Eker (Yönetim Kurulu Üyesi), Oğuzhan Bilgin (Yönetim Kurulu Üyesi), Hilal Kaplan Ögüt (Yönetim Kurulu Üyesi), Meryem İlayda Atlas Çetin (Yönetim Kurulu Üyesi) ve Veysel Kurt (Yönetim Kurulu Üyesi).

8 Resmî bilgi için bkz. Ekler-Resim 4.

9 Bu son dört dizi film (*Dünya Hali*, *Masumlar Apartmanı*, *Barbaros: Akdeniz’in Kılıcı*, *Alparslan: Büyük Selçuklu*), her ne kadar İbrahim Eren’in görev süresi sonrasında ekranda yer aldıysa da, projelendirilmesi ve yayın programına alınması yine kendi görev süresi içinde olduğu düşünülmektedir.

10 Yapımcılığını Engin Acuner, Esi Gülce, Güven Kaprol ve Emre Konuk’un üstlendiği, yönetmenliğini Sedat İnci’nin gerçekleştirdiği, senaryosunu Abdullah Akın, Feyza Altındal, Mustafa Dinç, Eda Karakoç, Emre Konuk, Serdar Oğuz, Eren Sezer, Yasin Usta ve İsa Yıldız’ın kaleme aldığı, başrollerinde Barış Arduç, Fahriye Evcen Özçivit ve Mehmet Özgür’ün yer aldığı yapım (Alparslan: Büyük Selçuklu, 2021).

11 Yapımcılığını Yusuf Esenkal, Serdar Öğretici, Sibel Tuna ve Zeynep Tuna’nın üstlendiği, yönetmenliğini Berat Özdoğan, Doğan Ümit Karaca ve Adel Adeeb’in gerçekleştirdiği, senaryosunu İbrahim Ethem Arslan, Mustafa Burak Doğu, Hasan Erimez, Tuba Kaya ve Serdar Özönel’in kaleme aldığı, başrollerinde Engin Altan Düzyatan, Ulaş Tuna Astepe, Yiğit Özşener ve Pelin Akil’in yer aldığı proje (Barbaroslar: Akdeniz’in Kılıcı, 2021; Gürman, 2021).

12 Yapımcılığını Ahmet Tarık Güven ve Cengiz Satır, yönetmenliğini Osman Nail Doğan ve Murad Zaloğlu, başrollerini de Caner Şahin, Pelin Abay, Tolga Tekin ve Ozan Çelik’in üstlendiği dizi film (*Dünya Hali*, 2021).

13 2021 Ramazan ayına özel hazırlatılan ve yayınlanan dizi film (Ünver, 2021).

14 Yapımcılığını Erol Avcı’nın üstlendiği, yönetmenliğini Hakan İnan, Barış Erçetin ve Osman Taşçı’nın gerçekleştirdiği, senaryosunu Başar Başaran ve Emre Özdür’ün kaleme aldığı, başrollerinde Ahmet Kural, Pelin Karahan ve Serkan Çayoğlu’nun yer aldığı yapım (Bir Zamanlar Kıbrıs (Kıbrıs: Zafere Doğru), 2021; Karadayı, 2021).

15 Yapımcılığını Burak Sağyaşar, Timur Savcı ve Aydoğan Gündoğdu’nun üstlendiği, yönetmenliğini Yağız Alp Akaydın, Burak Arriel, Kettle ve Burak Müjdeci’nin gerçekleştirdiği, senaryosunu Ethem Özışık’ın Kalema aldığı, başrollerinde Çağlar Ertuğrul, Deniz Baysal, Mesut Akusta ve Ezgi Eyüboğlu’nun yer aldığı yapım (Karakütük, 2021a).

16 Yapımcılığını Birol Güven’in üstlendiği, yönetmenliğini Birol Güven, Müfit Can Saçıntı ve Bora Tekay’in gerçekleştirdiği, senaryosunu Murat Aras, Deniz Gök, Caner Güler, Birol Güven, Eray Yasin Işık, Etem Caner Karacı ve Mustafa Uğur Yağcıoğlu’nun kaleme aldığı, başrollerinde Şoray Uzun ve Özlem Türkad’in yer aldığı yapım (Karakütük, 2021b; Seksenler, 2012).

17 Yapımcılığını Elif Hamamcı ve Mustafa Demirhan’ın üstlendiği, yönetmenliğini Bora Onur, Levent Kar ve Kudret Sabancı’nın gerçekleştirdiği, senaryosunu Selin Arapkirli ve Caner Güler’in kaleme aldığı, başrollerinde Çağan Efe Ak, Yağız Kılınç ve Tuana Naz Tiryaki’nin yer aldığı yapım (Tozkoparan İskender, 2021).

- 18 Yapımcılığını Mehmet Erişdi'nin üstlendiği, yönetmenliğini Gürsel Ateş, Bergüzar Demiroğlu, Miriban Şahin, Buket Ç. Çartil'in gerçekleştirdiği, senaryosunu Merve Ateşoğlu ve Baran Yıldırım'ın kaleme aldığı, başrollerinde Rizacan Durmuş, Ekin Ataizi ve Merve Uçer'in yer aldığı yapım (Acemi Anneler, 2020).
- 19 Yapımcılığını Ferhat Eşsiz ve Gönül Dostu Gökhan'ın üstlendiği, yönetmenliğini Yahya Samancı'nın gerçekleştirdiği, senaryosunu Mustafa Becit, Ali Asaf Elmas ve Teoman Gök'ün kaleme aldığı, başrollerinde Berk Atan, Gülsim Ali ve Ecem Özkaya'nın yer aldığı yapım (Gönül Dağı, 2020).
- 20 Yapımcılığını Engin Acuner, Emre Konuk, Esi Gülce ve Murat Kalender'in üstlendiği, yönetmenliğini Sedat İnci ve Emre Konuk'un gerçekleştirdiği, senaryosunu Hasan Erimez, Serdar Özönel, Yeşim Aslan, Eda Karakoç, Emre Konuk, Özlem Atasoy, Faruk Emre Özünlü, Serkan Ünal, İhsan Yıldırım ve Ahmet Faruk Bakacak'ın kaleme aldığı, başrollerinde Buğra Gülsoy, Ekin Koç ve Hatice Şendil'in yer aldığı yapım (Uyanış: Büyük Selçuklu, 2020).
- 21 Yapımcılığını Onur Güvenatam ve Pelin Ekinci Kaya'nın üstlendiği, yönetmenliği Çağrı Vila Lostuvalı, Çigdem Bozali ve Ender Mihlar'ın gerçekleştirdiği, senaryosunu Gülseren Budayıcıoğlu, Deniz Madanoğlu ve Rana Mamatlıoğlu'nun kaleme aldığı, başrollerinde Birkan Sokullu, Merve Dizdar, Ezgi Mola ve Atilla Şendil'in yer aldığı yapım (Masumlar Apartmanı, 2020).
- 22 Yapımcılığını Mecit Beştepe ve Ahmet Edebalı'nın üstlendiği, yönetmenliğini Mehmet Atan'ın gerçekleştirdiği, senaryosunu Necip Güleçer ve Selim Piraye Hasbal'ın kaleme aldığı, başrollerinde Ayşen İnci, Arzu Yanardağ, Mürşit Ağa Bağ ve Buket Dereoğlu'nun yer aldığı yapım (Türkan Hanım'ın Konağı, 2020).
- 23 Yapımcılığını Caner Azak, Mustafa Fener ve Vural Turunç'un üstlendiği, yönetmenliğini Şafak Bal ve Serdar Akar'ın gerçekleştirdiği, senaryosunu Hüseyin Kaçan, Enver Sülük, Hakan Haksun, Deren Şekerciler, Pervin Bozan, Oktay Berber, Cüneyt İnay, Cankut Okutur ve Haluk Özenç'in kaleme aldığı, başrollerinde Güven Kıraç, İpek Tuzcuoğlu ve Erkan Can'ın yer aldığı yapım (Karadayı, 2020; Tövbeler Olsun, 2020).
- 24 2020 Ramazan ayına özel hazırlanan ve yayınlanan dizi film (Kuşlarla Yolculuk, 2020).
- 25 Yönetmenliğini Yasin Uslu'nun üstlendiği, senaristliğini Funda Çetin'in kaleme aldığı, başrollerinde Mehmet Yılmaz Ak, Melis Sezen ve Rıza Kocaoğlu'nun yer aldığı yapım (Ya İstiklal Ya Ölüm, 2020).
- 26 Yapımcılığını Ahmet Tarkan Güven, Emre Alemdar ve Ogün Sanler'in üstlendiği, yönetmenliğini Osman Nail Doğan ve Murad Zaloğlu'nun gerçekleştirdiği, senaryosunu Mustafa Karataş, Osman Nail Doğan, Doğu Demirkol, Gökhan Özcan, Kaan Burak Sen, Çağlar Yurt ve Kamuran Süner'in kaleme aldığı, başrollerinde Doğu Demirkol, Ece Çeşmioğlu ve Zafer Algöz'ün yer aldığı yapım (Tutunamayanlar, 2020).

Kaynakça

- 1961 Anayasası, 121. Maddesi (t.y.). <https://www.anayasa.gen.tr/1961ay.htm>
- Acemi Anneler. (2020). [Televizyon Dizisi]. <https://www.imdb.com/title/tt13286658/>
- Alparslan: Büyük Selçuklu. (2021). [Televizyon Dizisi]. <https://www.imdb.com/title/tt12632132>
- Barbaroslar: Akdeniz'in Kılıcı. (2021). [Televizyon Dizisi]. <https://www.imdb.com/title/tt14473896/>
- Bir Zamanlar Kıbrıs (Kıbrıs: Zafere Doğru). (2021). [Televizyon Dizisi]. <https://www.imdb.com/title/tt13381804/>
- Canoruç, M. Ş. (2009). Anayasal kurum olan TRT'nin "özerkliği". *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(27), 293-322.
- Duman, K. (2018). Deregülasyon sonrası kamu hizmeti yayıncılığı: Rai ve TRT üzerine karşılaştırmalı çalışma. *Ulakbilge Dergisi*, 6(20), 59-84. <https://doi.org/10.7816/ulakbilge-06-20-04>
- Dünya Hali. (2021). [Televizyon Dizisi]. <https://www.imdb.com/title/tt14551046/fullcredits>
- Ersin, N. (2007). *Kamu hizmeti yayıncılığı ve TRT'de program üretim süreci [Yayımlanmamış doktora tezi]*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Gönül Dağı. (2020). [Televizyon Dizisi]. <https://www.imdb.com/title/tt12872884/>
- Günalp, C. (2007). *Kamu ve özel televizyon yayıncılığında izleyici araştırmaları ve ratingin rolü [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gürman, E. (2021, Eylül). Meşhur efsanenin meçhul hikâyesi. *TRT Vizyon*, 384, Art. 384.
- Karadayı, Ö. (2020, Ağustos). "Tövbeler Olsun" ki bu dizi kaçmaz. *TRT Vizyon*, 371, Art. 371.
- Karadayı, Ö. (2021, Nisan). "Bir Zamanlar Kıbrıs" karanlık gecenin aynası. *TRT Vizyon*, 379, Art. 379.
- Karakütük, Y. (2021a, Mart). "Teşkilat" kalabalıklar içinde yalnız olmak. *TRT Vizyon*, 378, Art. 378.
- Karakütük, Y. (2021b, Haziran). Seksenler yazı; sıcaklık ve bizden.... *TRT Vizyon*, 381, Art. 381.
- Kazaz, M., & Çoban, M. (2013). Televizyon haberleri ve egemen söylemin yeniden üretimi sürecinde ideoloji inşa stratejilerinin kullanımı. *Selçuk İletişim Dergisi*, 6(2), 191-206.
- Keskin, Y. Z. (2020). Türkiye siyaseti ve devlet örgütlenmesinde 12 Mart muhtırasının etkileri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1-15. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.766752>
- Kuşlarla Yolculuk*. (2020). <https://www.imdb.com/title/tt12418160/>
- Masumlar Apartmanı*. (2020). [Televizyon Dizisi]. <https://www.imdb.com/title/tt12694046/fullcredits>
- Morley, D., Robins, K., & Zeybekoğlu, E. (2011). *Kimlik Mekanları: Küresel Medya, Elektronik Ortamlar ve Kültürel Sınırlar* (2. basım). Ayrıntı yayınları.
- Okumuş, M. S. (2016). *Romandan sinemaya yapılan bir uyarılama örneği olarak Vurun Kahpeye (1949, 1964, 1973) filmlerinin incelenmesi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]*. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Okumuş, M. S. (2020a). 1974'ten 2020'ye TRT tarih dizileri. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 39. <https://doi.org/10.35343/kosbed.738725>
- Okumuş, M. S. (2020b). Social Interaction Mechanisms of Exported Turkish TV Series: The Case of Croatia. *European Journal of Behavioral Sciences*, 3(2). <https://doi.org/10.33422/ejbs.v3i2.482>
- Okumuş, M. S. (2021a). *Tarihin televizyonla ihyası: TRT tarihi ve dizi filmler (1974 - 2020)*. Dergah.
- Okumuş, M. S. (2021b, Mart). Tarihi Dizileriyle TRT. *TRT Vizyon*, 378, Art. 378.
- Onarır, B. (2015). *Bir kamusal yayıncılık seçeneği olarak Türkiye'deki üniversite radyoları. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]*. Yaşar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Satıcı, M. (2013). Modernleşme-Değerler Sorunu ve Sinemamıza Yansıması. *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*, 9(36), 117-130.
- Seksenler*. (2012). [Televizyon Dizisi]. <https://www.imdb.com/title/tt2361816/>
- Serim, Ö. (2007). *Türk Televizyon Tarihi 1952-2006*. Epsilon Yayınevi.

- Şen, A. F. (2021). Türk dizilerinin temalar, karakterler ve anlatı kodları üzerinden eleştirel bir analizi. İçinde O. Bilgin (Ed.), *Türk dizileri: Türkiye'nin yumuşak gücü* (ss. 165-189). Diplomasi Vakfı Yayınları.
- Tozkoparan İskender*. (2021). [Televizyon Dizisi]. <https://www.imdb.com/title/tt13691134>
- Tövbeler Olsun*. (2020). [Televizyon Dizisi]. <https://www.imdb.com/title/tt12844732/>
- Tutunamayanlar*. (2020). [Televizyon Dizisi]. <https://www.imdb.com/title/tt11519740/>
- Türkan Hanım'ın Konağı*. (2020). [Televizyon Dizisi]. <https://www.imdb.com/title/tt18273934/fullcredits?>
- Uyanış: Büyük Selçuklu*. (2020). [Televizyon Dizisi]. <https://www.imdb.com/title/tt12632132>
- Ünsal, M. (2021, Mayıs). TRT 57 Yaşında. *TRT Vizyon*, 380, 24-27.
- Ünsal, M. (2022). Televizyonun Miladı. *TRT Vizyon*, 388, 10-12.
- Ünver, M. S. (2021, Nisan). Maveria yolcuğu TRT 1'de. *TRT Vizyon*, 379, Art. 379.
- Ya İstiklal Ya Ölüm*. (2020). [Televizyon Dizisi]. <https://www.imdb.com/title/tt11628176/>
- Yazıcı, Ş. (2014). *Televizyon dizilerinde oryantalizm etkisi; Muhteşem Yüzyıl dizisinde "harem temsili [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]*. İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

From Past to the Present Reflection of TRT TV Series on Broadcasting Life and Examples Between 2020-2022

M. Sami OKUMUŞ (Asst. Prof. Dr.)

Extended Abstract

Television has critical importance and character in the daily social lifestyles of modern societies. Since its invention, it has been interacting with all layers of society in social, cultural, and political life. In this respect, it has great importance in the field of communication and television broadcasting studies to evaluate the topics (scenarios), technical possibilities, and preferences of governments, directors, and producers in TV series (Okumuş, 2020a, p. 38).

TV series and movies; produce not only a story, but also a meaning. Accordingly, this meaning can be read in two ways. The first is the conscious handling of the produced meaning, and the second is; it comes from a world that is not consciously intended but created from the events that take place within the film. They are points that "leak" into projects, although filmmakers or directors do not consciously intend to add them to films and series. In this respect, although movies and TV series are fictional, there is no escape from reality because even dreams are real. When viewed through this framework; it is shaped by titles in the context of historical, social, ideological, economic, and gender relations (cited Ryan and Lenos by Şen, 2021, p. 165).

It is a fact that television products determined by the influence of ideological and political powers (state, channel managers, producers, directors, etc.) can attract the attention of the public for a long time, and accordingly, public opinion can be reshaped in a certain period in the context of hegemony and cultivation (Okumuş, 2021a, p. 43 and p. 198). On this occasion, television, like cinema, should be considered an ideological tool that can be evaluated for propaganda purposes and should be examined around these elements (Okumuş, 2016, p. 1). TV series productions, which are handled with these and similar considerations, can also be evaluated within the framework of these contexts.

Technical changes and developments in the television industry, the television-audience relationship, the traces of historical, social, and political changes since the period when television series began to be made in Türkiye (as of 1974), the messages or values that the society tried to inform and raise awareness about through series. Television series are at a remarkable point in terms of seeing which conceptual or social values are discussed while making them, and see how healthy the point that is desired to be reached or desired to evolve (Okumuş, 2020a, p. 38).

TV series that started to be broadcast by TRT in 1974, technologies that have changed and developed since then, the relationship between the audience and television, the effects of social and political changes, and what information or codes are cultivated in the society through the TV series that are broadcast, while all these are happening. It is at an important point in terms of seeing which social values or conceptual issues are being addressed (Okumuş, 2020a, p. 38).

TRT and television series, which have an important place in today's media sector, have rapidly become an important visual broadcasting instrument in the last ten years,

especially in Türkiye, thanks to the increasing technological developments. In line with the demands of the audience as well as technical developments, series appear as powerful platforms at the national and international levels (Okumuş, 2020b, p. 52).

The worldwide success of Turkish TV series; also causes economic, cultural, and sociological effects between Türkiye and other countries. When evaluated in the context of cultural imperialism, it is known that today Turkish TV series have reached one hundred and forty-two countries in the world, and according to export figures, they have become the second most exporting country in the world after the USA as of 2016 (cited in Okumuş, 2020b, p. 54).

This study aims to discuss in detail the television series broadcast between 2020-2022 by the Turkish Radio-Television Corporation (TRT), which carries out public broadcasting activities in Türkiye. In this context, it is planned to determine the TV series broadcast on TRT between 2020-2022 and to reveal the existing similarities and differences related to the types of TV series projects promoted in previous years.

This article has been prepared to ensure that the projects are examined and evaluated in chronological order, thanks to the information table that will include the names of the TV series and all their details, which have been broadcast on TRT in the last two years. The numbers, types, number of episodes, duration, first and last broadcast dates, and the season they were broadcast are also included in the table.

Within the scope of the study, it was determined that nine TV series were broadcast on TRT in 2020 and eight in 2021. According to these results, a total of ninety TV series were broadcast on TRT between 2010-2022; fifty of them are of the “family” type, and twenty-three of them are of the “historical” type. Again, in light of the data, it has been determined that TV series productions that focus on family and historical issues in TRT are on the screen at a total rate of 81%, concerning all TV series broadcasts.

The study also includes extensive information about the path and policies followed from the past to the present and the changing administrative structures of TRT, which continues its broadcasts as an official state channel with the mission of a public broadcaster.

Keywords: TRT, History of TRT, TV Series, Historical TV Series, Television Broadcasting.

Bu makale **intihal tespit yazılımlarıyla** taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

This article has been scanned by **plagiarism detection softwares**. No plagiarism detected.

Bu çalışmada “**Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi**” kapsamında uyulması belirtilen kurallara uyulmuştur.

In this study, the rules stated in the “**Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive**” were followed.

Araştırma tek bir yazar tarafından yürütülmüştür.

The research was conducted by a single author.

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile **çıkar çatışması** bulunmamaktadır.

There is no **conflict of interest** with any institution or person within the scope of the study.

Ekler**Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu Kanunu***Kanun No : 359**Kabul tarihi : 24/12/1963***BİRİNCİ KISIM***Genel esaslar***BİRİNCİ BÖLÜM***Kuruluş, görev ve yetkiler***Kuruluş**

Madde 1 — Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu adıyla, tüzel kişiliğe sahip özerk bir kamu iktisadi teşebbüsü kurulmuştur.

Kurumun remzi TRT dir.

Kurumun merkezi Ankara'dadır.

Şekil 1. Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Kanunu, 2 Ocak 1964-11596 Sayılı Resmi Gazete, s.1

b) Radyo ve televizyonun idaresi ve haber ajansları. **MADDE 121 —** Radyo ve televizyon istasyonları, ancak Devlet eliyle kurulur ve idareleri tarafsız bir kamu tüzel kişiliği halinde kanunla düzenlenir. Kanun, yönetim ve denetimde ve yönetim organlarının kuruluşunda tarafsızlık ilkesini bozacak hükümler koyamaz.

Her türlü radyo ve televizyon yayımları, tarafsızlık esaslarına göre yapılır.

Haber ve programların seçilmesinde, işlenmesinde ve sunulmasında ve kültür ve eğitime yardımcı görevinin yerine getirilmesinde Devletin ülkesi ve milletiyle butunluğunun, insan haklarına dayanan milli, demokratik, lâik ve sosyal Cumhuriyetin, milli güvenliğinin ve genel ahlâkın gereklerine uyulması, haberlerin doğruluğunun sağlanması esasları ile organların seçimi, yetki, görev ve sorumlulukları kanunla düzenlenir.

Devlet tarafından kurulan veya Devletten mali yardım alan haber ajanslarının tarafsızlığı esastır.

Şekil 2. Radyo ve Televizyon İdaresi ve Haberleşme Ajansları hakkında 121. Madde, 22 Eylül 1971-13964 Sayılı Resmi Gazete, s.3-4

F. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, radyo ve televizyon kuruluşları ve kamuya ilişkili haber ajansları (Değişik: 21.6.2005 – 5370 / 1 md)

MADDE 133.– (Değişik: 8.7.1993-3913/1 md.) Radyo ve televizyon istasyonları kurmak ve işletmek kanunla düzenlenecek şartlar çerçevesinde serbesttir.

(Ek: 21.6.2005 – 5370 / 1 md) Radyo ve televizyon faaliyetlerini düzenlemek ve denetlemek amacıyla kurulan Radyo ve Televizyon Üst Kurulu dokuz üyeden oluşur. Üyeler, siyasi parti gruplarının üye sayısı oranında belirlenecek üye sayısının ikişer katı olarak gösterecekleri adaylar arasından, her siyasi parti grubuna düşen üye sayısı esas alınmak suretiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca seçilir. Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun kuruluşu, görev ve yetkileri, üyelerinin nitelikleri, seçim usulleri ve görev süreleri kanunla düzenlenir.

Devletçe kamu tüzelkişiliği olarak kurulan tek radyo ve televizyon kurumu ile kamu tüzelkişilerinden yardım gören haber ajanslarının özerkliği ve yayınlarının tarafsızlığı esastır.

Şekil 3. 1982 Anayasası, 133. Madde Değişikliği (21.06.2005).
Kaynak: (1982 Anayasası, 133. Madde, anayasa.gen.tr).

Cumhurbaşkanlığından:

Karar: 2021/348

Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğüne ve Yönetim Kurulu Başkan ve üyelerine, 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2, 3 ve 7 nci maddeleri gereğince ekli listede yer alan kişiler atanmıştır.

14 Temmuz 2021

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

14/7/2021 TARİHLİ VE 2021/348 SAYILI KARARIN EKİ

LİSTE

SNO	ADI-SOYADI	GÖREVİ
1	Prof. Dr. Ahmet ALBAYRAK	Yönetim Kurulu Başkanı
2	Prof. Dr. Mehmet Zahid SOBACI	Genel Müdür-Yönetim Kurulu Üyesi
3	Doç. Dr. Oğuz GÖKSU	Yönetim Kurulu Üyesi
4	Atakan YILMAZ	Yönetim Kurulu Üyesi
5	Mücahid EKER	Yönetim Kurulu Üyesi
6	Doç. Dr. Oğuzhan BİLGİN	Yönetim Kurulu Üyesi
7	Hilal KAPLAN ÖGÜT	Yönetim Kurulu Üyesi
8	Meryem İlayda ATLAS ÇETİN	Yönetim Kurulu Üyesi
9	Doç. Dr. VeySEL KURT	Yönetim Kurulu Üyesi

Şekil 4. 14 Temmuz 2021 Tarihli ve 348 Sayılı Resmi Gazete'de Yer Alan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi